

їх критичного осмислення.

Отже, студенти педагогічних вищих навчальних закладів повинні володіти культурою безпеки життєдіяльності на високому рівні для можливості самостійно формувати в учнів мотивацію до оволодіння знаннями та уміннями безпечної поведінки у побуті, соціумі та на практичних роботах. Адже у життєвому середовищі тільки опанування людиною основними цінностями культури безпеки та їхнє безумовне дотримання може гарантувати їй безпечне існування. Формування оптимального типу мотивації до безпечної поведінки є фундаментом, на якому надалі базується підвищення надійності та безпеки взаємодії людини і навколишнього середовища.

Основною умовою реалізації особистісного потенціалу при навчанні безпеки життєдіяльності є формування особистості, яка здатна уникати небезпек. Звичайно, це багато в чому залежить від якостей особистості, яку навчають. Насамперед, впливає біологічний фактор, який залежить від індивідуальних особливостей людини (вік, стать, стан здоров'я тощо) і який проявляється в цілому наборі безумовних рефлексів, якими вона неусвідомлено користується в різних небезпечних ситуаціях: швидкість зорової та інших реакцій, здатність до концентрації уваги, швидкість оцінки обставин, пристосування до несподіваних ситуацій, відчуття небезпеки, швидкість реакції на проявлену небезпеку, емоційна реакція на небезпеку тощо. Значну роль відіграє і психофізіологічний фактор, що визначає індивідуальні особливості психічних функцій. Психофізіологічні якості проявляються у відчутті людиною небезпеки, швидкості реакції на проявлену небезпеку, емоційній реакції на небезпеку тощо [3].

Отже практичне використання безпеки життєдіяльності при підготовці учителів трудового навчання та технологій, маючи пріоритетне значення, можливе лише у комплексі заходів по збереженню життя та здоров'я усіх учасників навчально-виховного процесу. Тому підготовка майбутніх учителів до безпечної діяльності неможлива без засвоєння знань з техніки безпеки та їх практичного застосування, які допоможуть ідентифікувати небезпеку, що наближається або виникла, проаналізувати її рівень, приймати адекватні рішення та свідомо діяти, щоб відвернути небезпеку або зменшити її шкідливий вплив, керуючись розумінням явищ, які лежать в основі будь-якої надзвичайної ситуації.

Список використаних джерел:

1. Безпека життєдіяльності [текст] : підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмуратов, В. І. Применко та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 448 с. URL : <https://kpmu.km.ua/upload/medialibrary/8ca/BYEITYENA-zykhkhzhekyaoersfkhk-Iatsuszyeshch.pdf> (дата звернення: 13.05.2021)
2. Гуцан Л. Автентична основа трудового виховання молодших школярів. *Початкова школа*. 2004. №7. С.53-55.
3. Зоріна М. О. До проблеми визначення актуальності й особливостей формування культури безпеки життєдіяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2010. №8. С. 149-153.
4. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ. Дата оновлення: 27.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 10.05.2021).
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 18.03.2020 р. № 463-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984> (дата звернення: 14.05.2021).
6. Скалецький Ю. М. Проблеми впровадження культури безпеки в Україні / Ю. М. Скалецький, Д. С. Бірюков, О. О. Мартюшева, Л. Д. Яценко. – К. : НІСД, 2012. – 17 с.
7. Тхоржевський Д. О. Методика трудового навчання та викладання загальнотехнічних дисциплін. *Вища школа*. 1985. Київ. 175с.

НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ РОБОТІ З РІЗНИМИ КОНСТРУКЦІЙНИМИ МАТЕРІАЛАМИ З ДОТРИМАННЯМ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

Донченко А.О.
м. Полтава

Анотація. У статті проаналізовано асортимент конструкційних матеріалів, з якими працюють учні на уроках трудового навчання. Розглянуто особливості дотримання учнями

правил безпеки праці при роботі з різними конструкційними матеріалами.

Ключові слова: урок, сучасна шкільна освіта, трудове навчання, конструкційні матеріали, безпека праці.

Важливим завданням сучасної шкільної освіти – є виховання у шкільної молоді свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих, створення умов для засвоєння школярами знань про здоров'я та безпеку, практичних навичок безпечної поведінки та праці. Питанням трудової підготовки учнів присвячено праці О. Коберника, В. Стешенка, Г. Терещука В.Титаренко, А.Цини та інших.

Навчальні майстерні є приміщеннями з підвищеними ризиком отримати травму. При виконанні робіт використовують гострі та ріжучі інструменти. Тому для забезпечення нормальної та безпечної роботи та перебування у навчальній майстерні слід дотримуватися певних правил: заходити у майстерню можна тільки з дозволу учителя; одягнути спецодяг, застібнути його на усі гудзики та зав'язати на усі зав'язки; дістати необхідні речі для виконання теоретичних або практичних робіт; працювати тільки справними інструментами; виконувати тільки ті роботи, які задав учитель на своєму робочому місці; інструментами працювати обережно та бережливо; використовувати інструменти та технологічне обладнання лише за призначенням; робоче місце залишити після роботи чистим, інструменти складеними; про всі нестандартні ситуації (травми, вихід з ладу обладнання, поламка інструментів) відразу доповідати учителеві для вжиття необхідних заходів.

Конструкційні матеріали – це матеріали, які вивчають та використовують для виготовлення виробів учні на уроках трудового навчання. Розрізняють такі конструкційні матеріали, з якими ознайомлюються учні при вивченні обслуговуючих видів праці: папір, картон, тканина, волокна тощо.

Папір та картон – використання у виготовленні книг, газет, журналів, шпалер, сумок, різних видів упаковок. У нашій країні промисловість випускає понад 200 видів паперу, які мають різну товщину і властивості. Папір може мати шорстку і глянцеvu поверхню, бути прозорим і непрозорим. Без барвників буває білуватого, сіруватого, жовтуватого кольору. Папір – тонкий і щільний матеріал. Легко рветься й ріжеться. Легко формується складанням, зминанням, скручуванням. Добре вбирає вологу. Папір – легкозаймистий матеріал. Картон відрізняється від паперу тим, що має більшу масу і товщину. Він міцніший, його важче зминати, скручувати, згинати, різати. Картон має багато різновидів.

Тканина – найпоширеніше використання у швейному, меблевому виробництві, будівництві, транспорті. З них виготовляють одяг, взуття, спортивні товари, меблі. Тканини надзвичайно різноманітні за зовнішнім виглядом і властивостями. Вони тонкі, пористі. Бувають різного кольору, з гладкою і фактурною поверхнею.

Волокна, що застосовуються для виготовлення тканини, називають текстильними. Розрізняють волокна натуральні і хімічні. Натуральні поділяються на волокна рослинного, тваринного і мінерального походження. Рослинні волокна виготовляють з льону, бавовни, конопель тощо. Волокна тваринного походження – вовна, натуральний шовк, мінерального – азбест. До хімічних волокон належать капрон, лавсан та інші.

Тканини надзвичайно різноманітні за зовнішнім виглядом і властивостями. Вони тонкі, пористі. Бувають різного кольору, з гладкою фактурною поверхнею. Тканини дуже добре піддаються формуванню – згинаються, скручуються, зминаються, драпіруються (утворюють м'які округлі складки). Легко ріжуться спеціальними інструментами. Тканини зберігають тепло, легкозаймисті, добре пропускають повітря, вбирають вологу. Більшість тканин під дією вологи і тепла змінюють свої розміри. Міцність тканин буває різною залежно від їх будови.

Працюючи з конструкційними матеріалами учні повинні навчитися дотримуватись правил безпечної праці. Існує ряд правил безпечної поведінки на уроці трудового навчання [1; 2]. Зокрема, вимоги безпеки під час роботи є такими: роботу розпочинати лише з дозволу вчителя; не можна працювати несправним і тупим інструментом, використовувати

інструмент лише за призначенням; користуватися прийомами роботи з інструментами, як показав учитель; не носити з собою різальних і колючих інструментів, вони мають бути в школі; інструменти та обладнання мають зберігатися в призначеному місці; під час роботи учень повинен тримати своє робоче місце в належному порядку, а після роботи охайно прибрати його.

Процес роботи над усіма проектами у кожному класі має свої технологічні особливості, оскільки учні працюють з різними конструкційними матеріалами. Проекти виконуються з урахуванням уже засвоєних технологій і відповідних знань, умінь і навичок, набутих учнями у попередніх класах. Технології викладено у вигляді переліку процесів обробки різних конструкційних матеріалів, з якого учитель і учні спільно обирають найбільш доцільні для виготовлення проектного виробу.

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному уроці треба звертати увагу на те, чи дотримуються учні правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати з заходами попередження травматизму.

Список використаних джерел:

1. Поняття про технологію. Правила безпечної праці [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukped.com/plan-konspekti/trudove-navchannja/5-klas/3040-poniattia-pro-tekhnologiiu-pravy-la-bezpechnoi-pratsi.html>
2. Охорона праці [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Охорона_праці
3. Терещук А. Методи творчої діяльності на уроках трудового навчання / А. Терещук // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2006. – № 1. – С. 19-23.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я В УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Довгуля А. О.
м. Полтава*

Анотація. У статті розглянуто вимоги до формування інформаційного освітнього середовища, яке б забезпечувало збереження здоров'я студентів в умовах виходу процесу навчання за межі навчального закладу.

Ключові слова: інформаційно-освітнє середовище, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційний простір, збереження здоров'я, культура здоров'я.

Постановка проблеми. Сучасний період розвитку інформатизації освіти характеризується виходом процесу навчання за межі самого навчального закладу, активної інтеграції у навчання розподілених ресурсів і перенесення освітньої діяльності в глобальний інформаційний простір. Разом з тим освітня діяльність студентів поза навчальним закладом, в даний час, не достатньо контролюється органами освіти. Це обумовлює необхідність не лише формування у студентів культури безпеки та культури використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій поза навчальним закладом, а й формування такого інформаційного освітнього середовища, яке б забезпечувало збереження їхнього здоров'я з урахуванням особистісних особливостей і потреб.

Медичні і санітарно-гігієнічні умови формування інформаційного освітнього середовища пов'язані з фундаментальними дослідженнями цілого ряду наукових областей, таких як педагогіка, психологія, медицина та інші. Багато авторів (Клопов Р. В., Коваль Т. І., Стефаненко П. О., Полат Е. С. та ін.) констатують, що швидкість змін, що відбуваються в системі освіти, пов'язані з використанням ІКТ, що обумовлює ситуацію, коли інформаційно-освітнє середовище стає технологічною та дидактичною основою сучасної освіти [2].

Вклад основного матеріалу. Як відомо інформаційно-освітнє середовище (ІОС) – це